

Чорнобиль, як його побачили митці

37 років тому, 14 лютого 1987 року в київському Будинку кіно відбулася прем'єра українського документального фільму «Чорнобиль. Хроніка важких тижнів». Цей фільм був одним із перших, знятих після аварії на ЧАЕС.

Над фільмом працювали режисер і головний кінооператор В. Шевченко, головні кінооператори В. Кріпченко, В. Таранченко, сценарист І. Малишевський, які були присутні на прем'єрі. Окремі операторські завдання виконували І. Писанка, А. Химич, у Києві — В. Кокоренчук. Звукооператор (у фільмі чимало синхронних інтерв'ю) — Л. Рязанцев, а директор групи — В. Діхтяр.

Як згадував Малишевський на сторінках своєї книги, присвяченій пам'яті В. Шевченка, лише близькі знали, що Володимир приїхав на прем'єру з палати лікарні, де мужньо боровся з недугою. Ця клініка знаходилась через дорогу від студії «Укркінохроніки» — місця його роботи з 1968 року. Приїхав ненадовго, під наглядом лікаря.

З нагоди прем'єри картини відбулася й прес-конференція. «Просто з

прес-конференції Держкіно по фільму «Чорнобиль» разом з відомою кінорежисеркою Джеммою Фірсовою ми поїхали до нього в лікарню, — писав Ігор Малишевський. — На всіх, хто вмістився в старенький «жигульон» кінооператора Віті Кріпченка, стільців у палаті не вистачило, і Володя посунувся, вивільняючи місце в ногах ліжка.

Наперобій ми переповіли йому, як

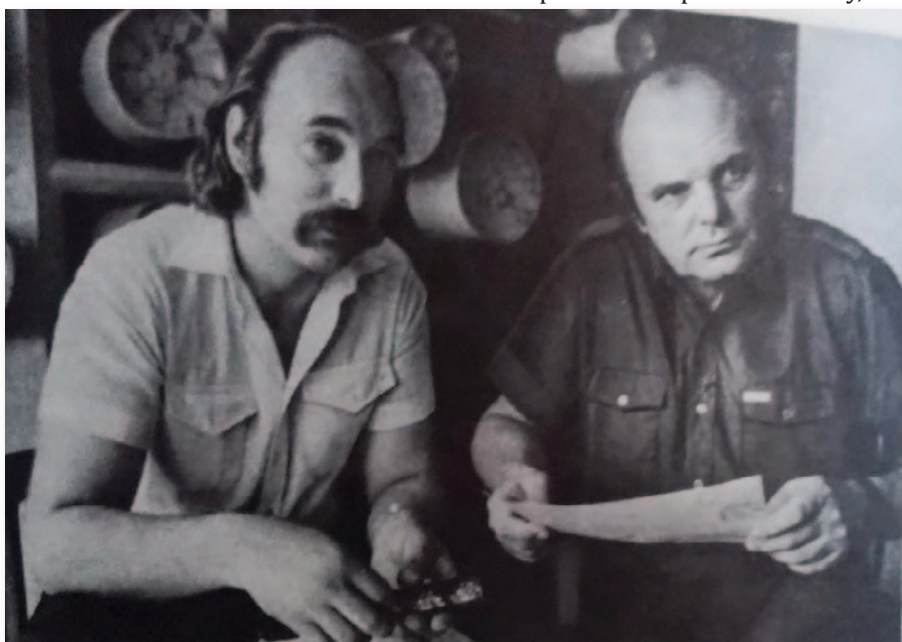
журналісти сприйняли фільм, як гаряче його обговорювали. Справді, не пригадаю такої бурхливої прес-конференції, принаймні за нашими фільмами.

Володя усе вислухав, передав Джеммі монтажний аркуш, з яким не розставався навіть у лікарні. Той самий, де відомчий олівець зробив силу-силенну зауважень, щоб вихлостити фільм».

Бувши за режисера і головного оператора, Шевченко особисто понад 100 днів працював у зоні. Загалом знято 20000 метрів плівки, 1500 з яких увійшло до фільму. Група довго добивалася поїздки до Чорнобиля (у перші дні кінематографістів туди не пускали), добилася, і виявилася там першою.

Зйомки почалися 14 травня 1986 року, а в жовтні фільм був готовий. Однак потім, як записав у своєму щоденнику Шевченко, «4 місяці та 7 днів тривали прийнятно-здавальні бої».

А на прем'єрі режисер вибачився перед залом за те, що в календарі Будинку кіно вона оголошувалася двічі

або тричі, але відбулася тільки зараз. В його щоденнику є записи стосовно прем'єри, а саме за 14-те лютого: «довгождана прем'єра нашого чорнобильського фільму». І пізніше, за 16-те: «була прем'єра. Пройшла добре». Володимира Шевченка не стало 29-го березня...

Фільм «Чорнобиль. Хроніка важких тижнів» отримав заслужене визнання, обійшовши екрани світу. Зокрема, тільки у 1987 році, одержавши такі нагороди, як Золота медаль ім. О. Довженка, приз «Чорна перлина Середземномор'я» міжнародного кінофестивалю в Пантеллерії (наразі експонується в Національному музеї «Чорнобиль») та інші. В наш час внесений до списку 100 найкращих фільмів в історії українського кіно.

PS. Цікавий факт щодо самого Будинку кіно (функціонує з 1977 р.). Над його проектом працював відомий український архітектор Федір Боровик, який також був головним архітектором з проектування міста Славутича.

Фото 1.

«Коротка передишка». На даху поруч зі зруйнованим реактором: В. Шевченко, оператор В. Кріпченко (в центрі). З фондів Національного музею «Чорнобиль».

Фото 2. Кінооператори В. Кріпченко та В. Таранченко. З книги І. Малишевського «Володимир Шевченко. Від Ку-

лунди до Чорнобиля».

Фото 3. Режисер і головний оператор В. Шевченко. З книги І. Малишевського «Володимир Шевченко. Від Кулунди до Чорнобиля».

За матеріалами, наданими А. Новосельським, науковим співробітником Національного музею «Чорнобиль»

Невідома пожежа

У радянському союзі ядерні об'єкти, як і будь-які підприємства Серед-машу, навіть у штатному режимі завжди прагнули мінімізувати витік інформації про події у зовнішній світ, а після аварії на Чорнобильській АЕС засекречувати стали практично будь-яка події.

Мало хто знає, що менше ніж через місяць після аварії на четвертому блоці в кабельних трасах зруйнованого реактора знову сталася пожежа.

23 травня 1986 року о 2 годині 10 хвилин на пункт зв'язку зведеної ВПЛ м.Чорнобиля надійшло повідомлення про подію. Черговий караул у складі 4 відділень виїхав для гасіння. Через 20 хвилин (о 2:30) оперативна група у кількості 6 осіб, включаючи керівника гасіння пожеж Б.М.Максимчука, на бронетранспортері прибула на АЕС.

Після уточнення обстановки в штабі ЦО об'єкта та на центральному пункті, спільно з адміністрацією ЧАЕС було прийнято рішення щодо гасіння пожежі за двома напрямками: з боку коридору деаераторної етажерки та з боку транспортного коридору.

Проведена розвідка встановила, що вогонь виник у приміщенні електродвигунів ГЦН на позначці +12,5, горіли кабелі у коробах та мастило. Відразу з'ясувалося, що найближчі пожежні гідранти несправні, тому оперативно проклали магістральну рукавну лінію діаметром 130 мм від пожежної насосної станції, встановленої на підвідному каналі.

Загалом у гасінні пожежі брало участь 16 відділень чисельністю 262 особи.

Якщо вірити довідці про подію, на пожежі була наступна радіаційна обста-

новка: у в'їзді до коридору 40-50 р/год, у транспортному коридорі 40 р/год, у приміщенні електродвигунів ГЦН — 200 р/год.

Успішне гасіння пожежі було досягнуто за рахунок частішої зміни особового складу бойових розрахунків та доставки їх до місця пожежі та назад на бронетранспортерах. У складі кожної ланки був дозиметрист, ланки очолювали офіцери.

За результатами події було здійснено повний просторовий поділ кабельних трас, що зв'язували 3 і 4 блоки шляхом влаштування зон вільних від кабелів, були вирубані цілі ділянки кабельних трас. У місцях поділу кабельних трас були облаштовані вогнестійкі перегородки. Крім того, було повністю знято напругу з усіх кабелів та проводів, що належали 4 енергоблоку.